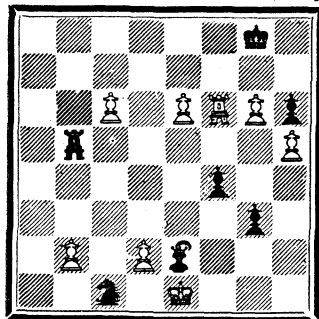

TANULMÁNYOK és végjátékok

Az V. Magyar Sakkszerző Bajnokság tanulmány-osztályának eredménye

1. hely (72 pont)
ZOLTÁN LÁSZLÓ
M. Sakkelet, 1958. — I. díj

Világos nyer

A bajnokság tanulmány-osztályában 5 szerző, összesen 32 szerzeménnyel vett részt. A három tagú bíráló bizottság — Bán Jenő, Földi Árpád és Kovács Flórián — 24 pályaművet helyezett. Ennek alapján a bajnokság eredménye:

Bajnok: Korányi Attila 293,5 pont
II. díj: Lázár János 210 pont
Dicséret: Zoltán László 129 pont
1. elismerés: Szentai Endre 85 pont
2. elismerés: Kassai Richárd 64 pont.
A pályaművek helyezési sorrendje:

1. hely (72 pont) Zoltán László. (Lásd ábrán.) 1. c7, Bc5 2. e7, Fb5 3. Bc6, Be5† 4. Kd1, Fe2† 5. Kc1, Fg4 6. Be6, Bc5† 7. Kbl, Ff5† 8. d3, Fd3† 9. Ka2, Fb5 10. Bc6 nyer.

2. hely (65 pont) Grätzer György és Korányi Attila. (Lásd ábrán.) 1. a7, Hd7 2. a8V, Ba4† 3. Ka4, Hb6† 4. Kb5, Ha8: 5. Kc6, Hf7 6. Kb7, Hd6† 7. Ka8, d4 8. cd:, Hb5 9. d5, Hc7† 10. Kb7, Hd5: 11. Fd2 nyer.

3. hely (63 pont) Korányi Attila. (Lásd ábrán.) A-állás (VKg7): 1. c6, g2 2. Fh2, g3 3. Fg1, Kc4 4. b6, Kb5 5. b7, Fb7: 6. cb:, Ka6 7. b8F, Kb5 8. Fd6, Kc4 9. Fa3:, Kd5 10. Ke7, Kc6 11. Kd8, Kb7 12. Kd7, Ka8 13. Kc6, Kb8 14. Kb6, Ka8 15. Ka6, Kb8 16. Fd4, Ka8 17. Fa7, g1V 18. Fg1:, Kb8 19. Fd4, Ka8 20. Fe5, g2 21. Fh2, g1V 22. Fg1:, Kb8 23. Kb6, Ka8 24. Kc6, Kb8 25. Ff2, Ka8 26. Fh4, Ka7 27. Fe5†, Ka8 28. a3, Kb8 29. Fb4 nyer. — B-állás (VKg7): 1–6. mint A. 7. b8H†, Kb5 8. Kf6, Kc4 9. Ke5, Kc3 10. Ke4, Kb2 11. Kd3, Ka2: 12. Kc2 és matt 5 lépésben.

4. hely (58 pont) Szentai Endre. (Lásd ábrán.) 1. Hg5†, Kg4 2. He6, g2 3. Hd4, g1V 4. Fd7†, Kh5 5. Fe8†, Kg4 6. Fd7† döntetlen.

5. hely (57 pont) Zoltán László, M. Sé. 1957. évi vers. 3. dicséret.

6. hely (54 pont) Lázár János, Magyar Sakkszövetség 1959. évi vers. II. díj.

7. hely (50 pont) Lázár János, M. Sé. 1959. évi vers. III. díj.

8. hely (49 pont) Korányi Attila, Problem 1958. évi vers. IV. díj.

9. hely (48 pont) Korányi Attila, Népszabadság, 1957. (Kb7, Bh7, Fg7, b3, f4 — Ka5, Bg4, Ff7, b5) 1. Fc3†, b4 2. Fb4†, Kb5 3. Bf7:, Bf4: 4. Bf8 nyer.

10. hely (45 pont) Korányi Attila, I. FIDE vers. 1958., dicséret.

11. hely (43 pont) Korányi Attila, M. Sé. 1958. évi vers., elismerés.

12. hely (39 pont) Korányi Attila, Problem 1957. évi iker tanulm. témavers. I.

13–14. hely (38 pont) Kassai Richárd, M. Sé. 1959. évi vers., dicséret.

13–14. hely (38 pont) Lázár János, M. Sé. 1957. évi 5. szám. (Javítva a 11. számban.)

15. hely (36 pont) Korányi Attila, M. Sé. 1957. évi vers., elismerés.

16. hely (27 pont) Szentai Endre, M. Sé. 1957. évi 7. szám.

17. hely (25 pont) Lázár János, M. Sé. 1957. évi 10. szám.

18. hely (24 pont) Lázár János, M. Sé. 1958. évi 9. szám.

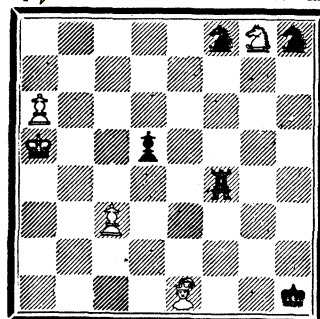
19. hely (20 pont) Kassai Richárd, M. Sé. 1958. évi 11. szám.

20. hely (15 pont) Lázár János, M. Sé. 1957. évi 12. szám.

21. hely (12 pont) Lázár János, Bp. Sakkszövetség 1958. évi vers., II. díj.

22. hely (11 pont) Lázár János, M. Sé. 1958. évi 6. szám (Ifjúsági rovat).

2. hely (65 pont)
GRÄTZER GY. és KORÁNYI A.
Bp. Sakkszöv. 1959. — I. díj

Világos nyer

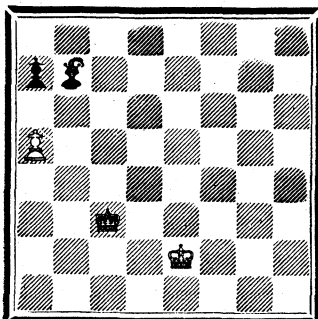
23. hely (7 pont) Kassai Richárd, M. Sakkszövetség 1959. évi vers., 1. dics. 24. hely (4 pont) Kassai Richárd, M. Sé. 1957. évi 6. szám.
Az 5–8., valamint a 10–24. helyezett tanulmányok ábrái és megoldásai lapunk előző évfolyamaiban megtalálhatók.

Megfejtési létraversenyünk

1960. I. félévi győztesei: 1. Faragó Tibor, Bp. 176 pont, 2. Lázár János, Bp. 160 pont, 3. Kőszegi Iván dr., Csököly 158 pont. E három helyezett könyvjutalom részesül. A II. félévre érvényben maradt pontok: Babits András, Veszprém 30, Bárd Nándor, Bp. 122, Beloborodjko N., Szovjetunió 66, Bencsik Pál, Nagyszenás 66, Botta János, Békéscsaba 74, Böröcz Sándor, Szil 32, Csarkó Tibor, Románia 90, Faragó Lászlóné Bp. 46, Gáll Sándor, Hajduhadház 130, Gócsa Béla, Kemenesmagasi 110, Hariuc Friedrich, Románia 24, Hevedergvár SK 46, Kamarás Lajos, Tamási 60, Keresztes Antal, Bp. 94, Koppányi István, Bp. 26, Lepsényi Lóránt Bp. 99, Leskó Tamás, Levelek 50, Meszleny Tibor dr. 10, Molnár Gyula Bp. 48, Nagy Lajos, Ivánc 16, Palágyi Sándor, Miskolc 12, Szabó István Bp. 142, Szűcs Károly, Kaposvár 108, Torma Sámuel, Hajduhadház 120, Törley Dezső dr. Bp. 76, Zoltán László Bp. 120, Zsuppán Lajos Bp. 122 pont.

Mikor jó a „rossz” futó?

A végjátékelmélet ábecéjéből ismeretes az a megállapítás, hogy egy szélső gyalog még egy futó támogatásával sem nyer a magános király ellen, ha a futó „rossz”, azaz nem tudja támadni a gyalog átváltozási mezéjét, ugyanakkor a védekező fél királyja időben elérheti azt a sarkot. Illyesféle eset fordult elő az Erkel-émlékverseny Jancsek–Navarovszky játszmaiban:

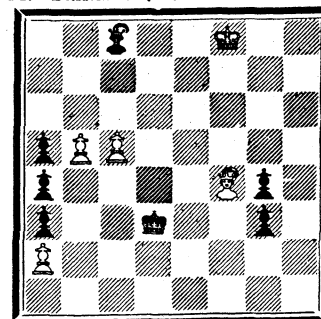

Sötét lép

Sötét itt csak azt vette figyelembe, hogy mire királyával leüti az a5 gyalogot, addigra világos bejut a c-vonalra s azon át a mentséget nyújtó at sarkokba. Ezért döntetlenre adta a játszmát.

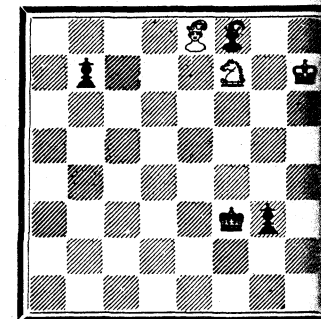
Bizonyára nem tette volna ezt, ha ismeri R. Teichmann nagymester századeleji elemzését, illetőleg V. Rauzer szovjet mester további kutatásainak 1928-ban közreadott eredményét az ilyen típusú állásokra vonatkozóan. Mert a világos gyalog jelenléte változtat a helyzeten: ez az állás nyerhető.

3. hely (63 pont)
KORÁNYI ATTILA
M. Sakkszöv. 1959. — II. díj

Iker: VKg7. — Vil. nyer

4. hely (58 pont)
SZENTAI ENDRE
M. Sakkszöv. 1959. — Különdíj

Döntetlen

Teichmann még úgy gondolta, hogy király és futó együttes manőverezésével az ellenkirály pattá tehető s ezzel kikényszeríthető a gyalog előrelépése. Troitzki bizonyította be, hogy a pattátétel csak kedvező állásokból sikerül. Viszont Rauzer elemzésével újabb lehetőséget tártak fel: a pattáállítás fenyegetésével a gyengébb fél királyja kiszorítható a „védelmi övezetből” a tábla oly távoli részére, ahonnan már nem ér vissza idejében a kedvező sarkokba.

Hogyan történik mindez gyakorlatilag? Az ábrán látható állásból így:

1. —, Fe4! 2. Ke3 (2. Kd1-re Fd3 3. Kc1 Fe2! 4. a6, Fd3 és utána Fa6: egyszerű nyerne.)

2. —, Fd3 3. Kf3! (3. Kf4-re Kd4 4. Kc5 Fb5 5. Kf4, Fc6 stb. hamarabb vezet a kívánt álláshoz.)

3. —, Kd2 4. Kf4, Ke2 5. Ke5, Ke3 6. Kd5!, Fa6! 7. Kc5 (7. Kd6 vagy Kc6 — Fc4! 8. Kc5, Kd3 vagy 8. Kc7, a6! 9. Kd4 nyer. Hogy miért, az a főváltozóból később kiderül.)

7. —, Kd3 8. Kd5, Fb7† 9. Ke5 (9. Kc3 10. Kb5-re már ismét megy 10. — a6, mert 11. Ka4, Fd5 12. Ka3, Fe6 13. Ka4, Kb2! 14. Kb4, Fb3 manőverrel a király kiszorítható a védelmi övezetből. Ez az állás sötét legpontosabb játéka esetén csak a 32 lépésben jön létre. Lásd alább.)

9. —, Ff3 10. Kf5, Ke3 11. Kg5, Ke4 12. Kh4, Kf4 13. Kh3, Fb7 14. Kh2! (14. Kf8 Fe8 15. Kh5, Ff5! stb.) 14. —, Kf3! 15. Kh3, Fc8† és itt most már világos nem választ út ele került.

Ha 16. Kh2-vel folytatja, akkor 16. — Kf2 17. Kh1, Fh3 18. Kh2, Fg2! után gyaloglépésre kényszerül, ha pedig 16. Kf3-ot választja, akkor 16. —, Kf4 17. Kf5! 18. Kh6-tal túlságosan eltávolodik hadszíntértől. Sötét itt bármikor megpróbálhatja a6-ot is, mert világos már nem juthat vissza az összesen 30 mezőből a6 (a1–h1, a2–h2, b3–h3, c4–g4, d5, „remizónába”).

Az elvilleg egyszerű nyerés azonban még innen is hosszabb technikát kíván lezár igényel. A legismább út ez:

18. —, Fg4 19. Kg6, a6! 20. Kf6, Ff5 Kg7! (21. Kf7-re Ke5 22. Kg7, Kd5! 23. Kf6, Fh7! és utána sötét már elsétál az a-gyalogért. Most viszont ehhez hiányzik egy tempó, amit a királynyomon nem is lehet megnyerni. De megláttuk a 9. lépés utáni helyzetben, hogy nyugodtan „átkísérhetjük” az ellenkirályt a másik oldalra.)

21. —, Kg5! 22. Kf7, Fc8! 23. Ke7 Kg7-re Fe6!) 23. —, Kf5 24. Kd8, Fe6 Kc7, Ke4! (Fontos mozzanat! Hiba volna 25. —, Ke5? mert 26. Kb6, Fc4 27. Kc5 Fe6 — különben Kb4–b3 stb. — 28. Kc8 29. Kc5!, Ke4 30. Kc4 remis!)

26. Kb6, Fc4 27. Kc5, Kd3! 28. Kb4, Kc3 29. Ka4, Kc3 30. Ka3, Fd5 31. Ka4, Kc3 32. Kb4, Fb3 33. Kc5, Kc3 34. Kb6, Fc5, Fe6! 36. Kb6, Fc8! 37. Kc5!, Fb8 Kb6, Kb4! — és végre szabaddá válik „rossz” gyalog útja!...

Lám, így válhat a legegyszerűbb látszó állás is — egyetlen gyalog gyaloglépés különbséggel — elemi matematikából magafokú elemzőkészséget igénylő tanulmány.

Ezért érdemes és hasznos tanulmányozni — a tanulmányokat.

Bán Jenő